

УДК 005.35: 334.72

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2021-5.11>

Ягельська К.Ю.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, обліку і оподаткування,
Донецький національний технічний університет

Красько В.М.

старший викладач кафедри економіки, обліку і оподаткування,
Донецький національний технічний університет

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ СУБ'ЄКТІВ КОРПОРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ НА ДІЯЛЬНІСТЬ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

У статті розглянуто економічні чинники, що впливають на діяльність акціонерних товариств і корпорацій, контрольованих певними групами домінуючих власників. Сформульовано цілі власників контрольного пакета акцій як складової частини цілісного механізму внутрішніх відносин підприємства. Розроблено методичний підхід до оцінювання впливу суб'єктів корпоративного контролю на фінансово-господарську діяльність акціонерних товариств на основі методу аналізу ієрархії, що включає багатошарову модель оцінювання, опис процесу ранжування і попарного порівняння факторів внутрішнього та зовнішнього середовища в ієрархії, які впливають на визначення ефективного власника контрольного пакета акцій акціонерного товариства. Показано процедуру розрахунку глобального критерія щодо визначення найбільш ефективного суб'єкта корпоративного контролю на основі методу Сааті.

Ключові слова: корпоративний контроль, домінуючий власник, стейкхолдери, фактори, метод, експертне оцінювання, стратегія взаємодії.

METHODICAL APPROACH TO ASSESSING THE INFLUENCE OF CORPORATE CONTROL PERSONS ON THE ACTIVITIES OF JOINT STOCK COMPANIES

Yahelska Kateryna, Krasko Vitalii

Donetsk National Technical University

The article raises the issue of effective interaction of corporate control entities and the establishment of partnerships in modern business conditions. The study aims to determine the effective dominant owner and the degree of its influence on the activities of the enterprise in order to establish a balance in the interaction between groups of stakeholders. The first stage of the work was to determine the theoretical and methodical foundations of the study, in which the content of corporate control of the enterprise was considered and the dominant owners were identified, namely: insiders, financial outsiders, non-financial outsiders, and the state. The economic factors influencing the activity of joint-stock companies and corporations controlled by certain groups of dominant owners are outlined. The specifics of the impact of transaction costs, owner motivation, profit management and dividend policy as key factors influencing the functioning of enterprises are analyzed. A methodical approach to assessing the impact of corporate control entities on the financial and economic activities of joint stock companies based on the method of analysis of hierarchies is worked out. As an initial task, the goals of the owners of a controlling stake as part of a holistic mechanism of internal relations of the enterprise are formulated. The most important factors of the external environment that have the greatest impact on the activities of the joint-stock company are identified and the scheme of internal and external relations of the joint-stock company controlled by the dominant owners is built and described. A multi-layered valuation model has been developed with a description of the ranking process and pairwise comparison of the factors of internal and external environments in the hierarchy that influence the determination of the effective owner of a controlling stake in a joint-stock company. The procedure for calculating the global criterion for determining the most effective subject of corporate control based on the Saaty's method is shown. Recommendations for the practical application of the proposed approach by experts are provided.

Keywords: corporate control, dominant owner, stakeholders, factors, method, expert evaluation, interaction strategy.

Постановка проблеми. Інтеграційні орієнтири України та адаптація вітчизняних підприємств до вимог глобальної економіки актуалізують проблематику корпоративного управління, зокрема корпоративного контролю, як необхідної умови ефективного функціонування акціонерних товариств і корпорацій, формування їхньої ділової репутації та виходу на міжнародні ринки. У зв'язку з цим питання ефектив-

ної взаємодії суб'єктів корпоративного контролю й налагодження партнерських відносин набуває наукової і практичної значущості через підвищені ризики нерівнозначного впливу різних груп стейкхолдерів на управлінські рішення і, відповідно, нерівноцінні перспективні вигоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепції зацікавлених сторін та ефективності взаємо-

дії стейкхолдерів присвятили роботи Р.А. Бентон [1], Р.Е. Фріман [2], Т. Джонс, Р.К. Мітчелл, Дж. Пост, Т.А. Кочен, С.А. Рубінштейн та інші вчені. Серед вітчизняних дослідників, що зосередили свої наукові пошуки на питаннях ефективно-взаємодії зацікавлених сторін, слід згадати Я. Лагута, О. Поплавську, Ю. Мирошниченко, К. Сердюкова. Окремі питання оцінювання впливу стейкхолдерів підприємств досліджено в працях В. Бонарева [5], Ю. Герасименко, Г. Дорошенко [4], О. Смачило, О. Колмакової, Ю. Коломієць, Т. Момот, Р. Сафорової [8], І. Філатова, О. Конопліна. Водночас у дослідженнях немає єдиної думки про визначення найбільш ефективного домінуючого власника і рівня його впливу на підприємство в умовах складного динамічного середовища, тоді як досвід США продемонстрував реальну загрозу руйнування управлінського підходу і втрату керівництвом автономії, змусивши топ-менеджмент приймати єдину інсайдерську структуру правління [1]. Отже, специфіка вітчизняних акціонерних товариств та дестабілізуючі виклики глобальної економіки вимагають додаткових наукових пошуків у цьому напрямі.

Постановка завдання. Метою роботи є розроблення методичного підходу до оцінювання впливу суб'єктів корпоративного контролю на діяльність акціонерних товариств для своєчасного визначення типу корпоративного контролю і формування механізму партнерських відносин між групами стейкхолдерів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-методичну основу пропонованого підходу складають вихідні положення концепції зацікавлених сторін [2], Стандарт взаємодії із зацікавленими сторонами [3], а також методи математичного програмування і системного аналізу.

Так, під корпоративним контролем розуміється «сукупність механізмів впливу на сферу прийняття управлінських рішень шляхом представництва інтересів усіх груп стейкхолдерів» [4, с. 4]. Тип корпоративного контролю визначається стратегією формування капіталу (пропорціями розподілення прав, відповідальності і повноважень, можливостей і бажань стейкхолдерів впливати на управлінські рішення). Відповідно, очікується різний вплив економічних чинників на функціонування підприємства залежно від типу корпоративного контролю.

Аналіз економічних чинників, що впливають на діяльність акціонерних товариств (АТ) і корпорацій, контрольованих певними групами домінуючих власників (інсайдерами, фінансовими аутсайдерами, нефінансовими аутсайдерами, державою), потребує, по-перше, визначення, яким чином на функціонування підприємств, контрольованих різними групами домінуючих власників, впливають трансакційні витрати; по-друге, розуміння того, від стану яких чинників залежить ступінь мотивації власника в суспільно ефективному використанні активів контрольованого підприємства; по-третє, окреслення того, як управляють прибутком АТ корпорації та здійснюють дивідендну політику ефективні власники. Дослідження специфіки трансакційних витрат [5] дає змогу дійти висновку, що останні збільшуються зі зростанням невстановлених умов впливу зовнішнього середовища на підприємство та зі зменшенням надійності бізнес-партнерів. Рівень трансакційних витрат впливає на цінову конкуренцію,

масштаб ринку, стратегію просування товару, еластичність попиту та конкурентоспроможність. Отже, ефективний власник повинен нести мінімальні трансакційні витрати під час здійснення контролю за діяльністю підприємства.

Мотивація власника обумовлена як об'єктивними результатами діяльності підприємства (зростання вартості підприємства, рентабельність активів, прибутковість, ринкова гнучкість у разі змін законодавства тощо), так і суб'єктивними (досвід роботи, компетентність, впливовість, організаційні особливості тощо) [6, с. 23].

Істотні відмінності зовнішніх і внутрішніх умов господарської діяльності підприємств не дають змоги виробити універсальну модель розподілу прибутку. На ефективне управління прибутком на підприємстві впливає багато факторів, які або сприяють збільшенню частини прибутку, що капіталізується, або, навпаки, схиляють управлінські рішення на користь збільшення частки прибутку, що споживається.

Щодо дивідендної політики, то у джерелі [7] обґрунтовується, що вона має бути компромісом між приватними інтересами акціонерів та загальним інтересом підприємства, а більшість вітчизняних підприємств не сплачує дивідендів через збитковість або тому, що вибрали політику «нульового» дивіденду.

Враховуючи вищенаведені чинники, вважаємо, що задля здійснення ефективного контролю (результатом якого є максимізація прибутку, зниження виробничих і трансакційних витрат, підвищення конкурентоспроможності підприємства) власники домінуючого контрольованого пакета акцій, що діють спільно, повинні прагнути досягнення в довгостроковому періоді економічних, структурно-організаційних, фінансово-економічних, управлінських, виробничих, техніко-технологічних, соціальних цілей, а також мінімізації трансакційних витрат. Процес реалізації цих цілей власниками контрольованого пакета акцій є складовою частиною цілісного механізму внутрішніх відносин АТ (внутрішньої структури системи), на який також значно впливає зовнішнє середовище. Віднесемо до зовнішнього середовища все те, що не входить в систему та її базу.

Спираючись на результати досліджень [8], врахуємо найважливіші фактори зовнішнього середовища, що найбільше впливають на діяльність АТ, та побудуємо схему внутрішніх і зовнішніх відносин АТ, що контролюють домінуючі власники (надалі елементи зовнішнього середовища будемо позначати літерою «З») (рис. 1).

Отже, внутрішні відносини АТ полягають у досягненні домінуючими власниками (V_1, V_2, V_3, V_4) поставлених цілей ($C_1, C_2, C_3, C_4, C_5, C_6, C_7$) у процесі впливу на функціональну структуру виробничо-господарської системи підприємства. Організація виробництва відбувається у формі технологічного процесу перетворення ресурсів на продукти та економічного процесу перетворення витрат на прибуток. Власники (V_1, V_2, V_3, V_4) задля здійснення ефективного контролю за діяльністю АТ повинні також протидіяти негативному впливу факторів зовнішнього середовища ($Z_1, Z_2, Z_3, Z_4, Z_5, Z_6, Z_7, Z_8, Z_9, Z_{10}$).

В основу методичного підходу до оцінювання впливу суб'єктів корпоративного контролю на діяль-

ність АТ покладено метод аналізу ієрархій [9], що використовується для проведення багатовимірного оцінювання задля здійснення рейтингового оцінювання та кількісного порівняння показників в ієрархічних системах будь-якої природи.

На початковому етапі розроблення методики автори використовують домінуючу ієрархію, відповідно до якої складено можливу декомпозицію задачі. На першому рівні (загальна мета) діє ефективний власник АТ. На другому рівні розташовані критерії, у нашому випадку – цілі, яких прагне досягти домінуючий власник у процесі здійснення контролю над діяльністю АТ. На третьому рівні наведені види домінуючих власників, що мають бути оцінені стосовно критеріїв другого рівня задля визначення серед них одного найбільш ефективного власника акцій (рис. 2).

Аналогічно формується декомпозиція задачі визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів зовнішнього середовища в ієрархію, які було систематизовано на рис. 1.

Приклади матриць попарних порівнянь для другого рівня ієрархії для факторів внутрішнього й зовнішнього середовища представимо у табл. 1 і табл. 2 відповідно.

Приклади матриць попарних порівнянь для рівня 3 з урахуванням факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ подано у табл. 3 і табл. 4 відповідно.

Бальні оцінки, що виставляють експерти у вищенаведених таблицях, проставляються за шкалою відносної важливості [9, с. 32].

Ступінь пріоритетності кожного показника розраховується за такою формулою (1):

$$K_{Bi} = \frac{d_i}{\sum_{i=1}^n d_i}, \tag{1}$$

де n – число порівнюваних показників; d_i – компонента власного вектору за i -м показником, що визначається за такою формулою (2):

$$d_i = \sqrt[n]{\frac{w_i}{w_1} \times \frac{w_i}{w_2} \times \frac{w_i}{w_3} \times \dots \times \frac{w_i}{w_n}}, \tag{2}$$

де w_i/w_n – числове значення бальної оцінки, що визначає ступінь пріоритету i -го показника порівняно з j -м показником ($i, j = 1, \dots, n$).

Отримані значення K_{Bi} характеризують важливість кожного показника: чим більше його числове значення, тим він важливіше. Після проведення попарних порівнянь і визначення пріоритетів необхідно оцінити ступінь їхньої згоди ($I3$) у кожній матриці і для кожної ієрархії за такою формулою (3):

$$I3 = \lambda_{\max-n} / (n - 1), \tag{3}$$

де λ_{\max} – найбільше власне значення матриці оцінок ($P_1 * K_{\theta_1} + P_2 * K_{\theta_2} + \dots + P_n * K_{\theta_n}$); P_i – сума значень оцінок по стовпцях матриці; K_{θ_i} – вектор пріоритету кожного показника; n – кількість порівнюваних показників.

Для зворотно-симетричної матриці завжди повинна виконуватись така умова:

$$\lambda_{\max} \geq n. \tag{4}$$

Потім визначається відношення згоди ($B3$):

$$B3 = I3 / Z_{B3}, \tag{5}$$

де Z_{B3} – розмір випадкової згоди для матриці порядку n , що визначається за табл. 5 [9, с. 39].

Таблиця 1

Визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів внутрішнього середовища (для другого рівня)

Цілі, яких має досягти ефективний власник контрольного пакета акцій АТ	Ц ₁	Ц ₂	Ц ₃	Ц ₄	Ц ₅	Ц ₆	Ц ₇
Ц ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	w ₁₄	w ₁₅	w ₁₆	1/w ₇₁
Ц ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	w ₂₄	w ₂₅	w ₂₆	1/w ₇₂
Ц ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	w ₃₄	w ₃₅	w ₃₆	w ₃₇
Ц ₄	1/w ₁₄	1/w ₂₄	1/w ₃₄	1	1/w ₅₄	1/w ₆₄	1/w ₇₄
Ц ₅	1/w ₁₅	1/w ₂₅	1/w ₃₅	w ₅₄	1	1/w ₆₅	1/w ₇₅
Ц ₆	1/w ₁₆	1/w ₂₆	1/w ₃₆	w ₆₄	w ₆₅	1	1/w ₇₆
Ц ₇	w ₇₁	w ₇₂	1/w ₃₇	w ₇₄	w ₇₅	w ₇₆	1

Таблиця 2

Визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів зовнішнього середовища (для другого рівня)

Фактори зовнішнього середовища	З ₁	З ₂	З ₃	З ₄	З ₅	З ₆	З ₇	З ₈	З ₉	З ₁₀
З ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	w ₁₄	w ₁₅	w ₁₆	1/w ₁₇	w ₁₈	w ₁₉	1/w ₁₀₁
З ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	w ₂₄	w ₂₅	w ₂₆	1/w ₇₂	w ₂₈	w ₂₉	1/w ₁₀₂
З ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	w ₃₄	w ₃₅	w ₃₆	w ₃₇	w ₃₈	w ₃₉	w ₃₁₀
З ₄	1/w ₁₄	1/w ₂₄	1/w ₃₄	1	1/w ₅₄	1/w ₆₄	1/w ₇₄	w ₄₈	w ₄₉	w ₄₁₀
З ₅	1/w ₁₅	1/w ₂₅	1/w ₃₅	w ₅₄	1	1/w ₆₅	1/w ₇₅	1/w ₈₅	w ₅₉	1/w ₁₀₅
З ₆	1/w ₁₆	1/w ₂₆	1/w ₃₆	w ₆₄	w ₆₅	1	1/w ₇₆	1/w ₈₆	w ₆₉	1/w ₁₀₆
З ₇	w ₇₁	w ₇₂	1/w ₇₃	w ₇₄	w ₇₅	w ₇₆	1	w ₇₈	w ₇₉	w ₇₁₀
З ₈	1/w ₁₈	1/w ₂₈	1/w ₃₈	1/w ₄₈	w ₈₅	w ₈₆	1/w ₇₈	1	1/w ₉₈	1/w ₁₀₈
З ₉	w ₉₁	w ₉₂	w ₉₃	w ₉₄	w ₉₅	w ₉₆	w ₉₇	w ₉₈	1	1/w ₁₀₉
З ₁₀	w ₁₀₁	w ₁₀₂	1/w ₃₁₀	1/w ₄₁₀	w ₁₀₅	w ₁₀₆	1/w ₇₁₀	w ₁₀₈	w ₁₀₉	1

Рис. 1. Схема внутрішніх і зовнішніх відносин АТ, що контролюють домінуючі власники

Джерело: розроблено авторами

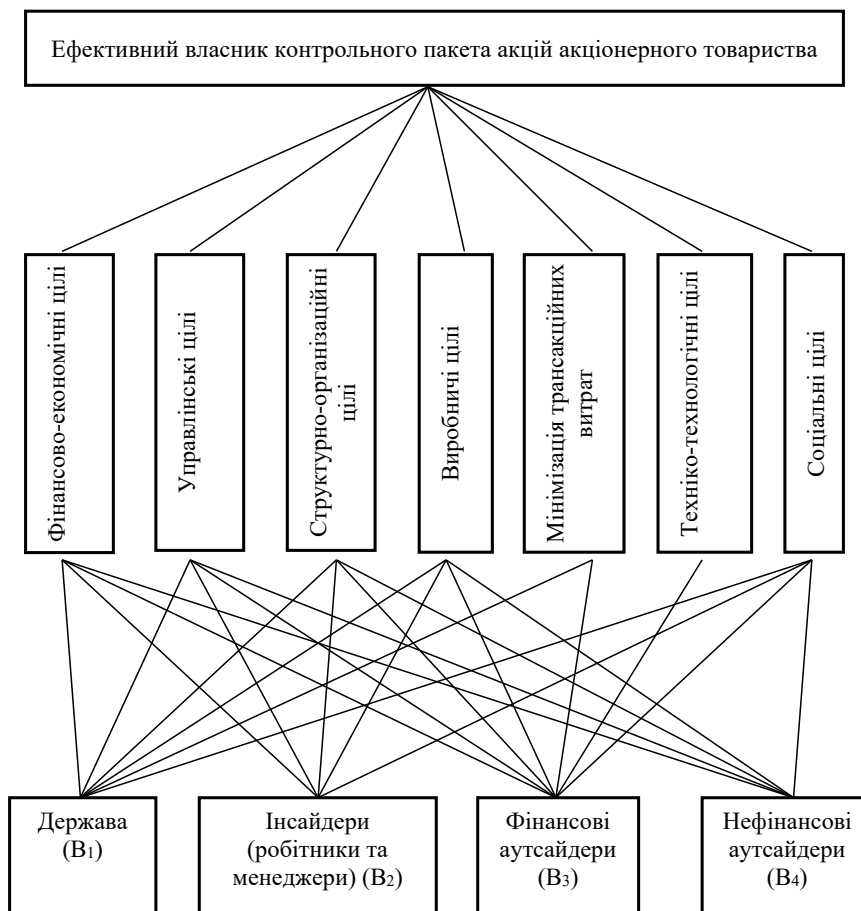

Рис. 2. Декомпозиція задачі визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів внутрішнього середовища в ієрархії

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 3

Визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів внутрішнього середовища в ієрархії (для третього рівня)

Фінансово-економічні цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Управлінські цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	w ₁₄	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂	B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂
B ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	w ₃₄	B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	w ₃₄
B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1	B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1
Структурно-організаційні цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Виробничі цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	w ₁₄	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	w ₂₄	B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂
B ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	1/w ₄₃	B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	w ₃₄
B ₄	1/w ₁₄	1/w ₂₄	w ₄₃	1	B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1
Мінімізація трансакційних витрат	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Техніко-технологічні цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	1/w ₂₁	w ₁₃	w ₁₄	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	w ₂₁	1	w ₂₃	1/w ₄₂	B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂
B ₃	1/w ₁₃	1/w ₂₃	1	w ₃₄	B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	1/w ₄₃
B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1	B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	w ₄₃	1
Соціальні цілі	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄					
B ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	w ₁₄					
B ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂					
B ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	w ₃₄					
B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1					

Таблиця 4

Визначення ефективного власника контрольного пакета акцій АТ з урахуванням факторів зовнішнього середовища в ієрархії (для третього рівня)

Постачальники	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Конкуренти	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	1/w ₂₁	w ₁₃	w ₁₄	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	w ₄₂	B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	w ₂₄
B ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	w ₃₄	B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	1/w ₃₄
B ₄	1/w ₁₄	1/w ₄₂	1/w ₃₄	1	B ₄	1/w ₁₄	1/w ₂₄	w ₃₄	1
Клієнти	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Фінансова система	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	1/w ₂₁	w ₁₃	1/w ₄₁	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	w ₂₄	B ₂	w ₂₁	1	w ₂₃	1/w ₄₂
B ₃	1/w ₁₃	w ₃₂	1	1/w ₄₃	B ₃	w ₃₁	1/w ₂₃	1	w ₃₄
B ₄	w ₄₁	1/w ₂₄	w ₄₃	1	B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1
Виконавчі та законодавчі органи влади	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Науково-технічний прогрес	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	1/w ₂₁	w ₁₃	w ₁₄	B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄
B ₂	w ₂₁	1	w ₂₃	w ₂₄	B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂
B ₃	1/w ₁₃	1/w ₂₃	1	w ₃₄	B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	1/w ₄₃
B ₄	1/w ₁₄	1/w ₂₄	1/w ₃₄	1	B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	w ₄₃	1
Громадські організації	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Ринок робочої сили	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	w ₁₂	1/w ₃₁	w ₁₄	B ₁	1	w ₁₂	w ₁₃	1/w ₄₁
B ₂	1/w ₁₂	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂	B ₂	1/w ₁₂	1	w ₂₃	1/w ₄₂
B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	w ₃₄	B ₃	1/w ₁₃	1/w ₂₃	1	w ₃₄
B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1	B ₄	w ₄₁	w ₄₂	1/w ₃₄	1
Санітарні (екологічні) норми	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Інші фактори зовнішнього середовища	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄
B ₁	1	1/w ₂₁	1/w ₃₁	w ₁₄	B ₁	1	w ₁₂	1/w ₃₁	1/w ₄₁
B ₂	w ₂₁	1	1/w ₃₂	1/w ₄₂	B ₂	1/w ₁₂	1	w ₂₃	1/w ₄₂
B ₃	w ₃₁	w ₃₂	1	w ₃₄	B ₃	w ₃₁	1/w ₂₃	1	w ₃₄
B ₄	1/w ₁₄	w ₄₂	1/w ₃₄	1	B ₄	w ₄₁	w ₄₂	1/w ₃₄	1

Таблиця 5

Розмір випадкової згоди

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z _{cc}	0	0	0,58	0,9	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Абсолютне значення відношення згоди (ВЗ) не повинне перевищувати 10% (або 0,1), щоб вважатися прийнятним (в окремих випадках до 0,2). Цей розрахунок ведеться по всіх рівнях ієрархії із занесенням вагових коефіцієнтів у зведену таблицю, після чого підготовчий етап вважатиметься закінченим. По його закінченню експертна група може починати аналізувати поводження домінуючих категорій власників за допомогою раніше складених таблиць. Наступним кроком є виставлення бальних оцінок (w_{ij}) від 0 до 9 з урахуванням наданої експертній групі інформації про власників контрольних пакетів акцій та з огляду на важливість впливу певного фактору на прийняття варіанта рішення.

Висновки з проведеного дослідження. Запропонований методичний підхід дасть змогу впоряд-

кувати та здійснити корегування дій експертів у процесі проведення процедури експертного оцінювання різних факторів щодо вибору ефективного власника контрольного пакета акцій. У подальших дослідженнях запропонований підхід буде апробовано на основі даних акціонерних товариств, що дасть змогу визначити групи стейкхолдерів, ефективного домінуючого власника та ступінь його впливу на діяльність підприємства. Застосування запропонованого підходу також може бути покладено в основу формування механізму встановлення балансу у взаємодії між групами стейкхолдерів і розроблення відповідної стратегії взаємодії, що являє собою перспективи подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Benton R.A. Brokerage and Closure in Corporate Control: Shifting Sources of Power for a Fractured Corporate Board Network. *Organization Studies*. 2019. Vol. 40 (11). P. 1631–1656.
2. Freeman R.E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston, 1984. 276 p.
3. AA1000 Stakeholder Engagement Standard. 2015. 40 p. URL: <https://www.boreal-is.com/blog/aa1000-stakeholder-engagement-standard> (дата звернення: 25.10.2021).
4. Дорошенко Г. Корпоративний контроль у системі вартісно-орієнтованого управління підприємствами. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/7.pdf (дата звернення: 01.11.2021).
5. Бонарев В. Теоретичні засади управління трансакційними витратами для ефективного розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 5. С. 10–14.
6. Лук'яненко Д., Мозговий О., Бурмака М. Мотивація топ-менеджменту глобальних корпорацій. *Міжнародна економічна політика*. 2015. № 2 (23). С. 5–28.
7. Великий Ю., Велика О. Особливості дивідендної політики українських корпорацій. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 219–223.
8. Сафорова Р. Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на управління персоналом промислового підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1 (10). Т. 1. С. 194–198.
9. Саати Т., Керис К. Аналитическое планирование. Организация систем / пер. с англ. Р. Вачнадзе. Москва, 1991. 224 с.

References:

1. Benton R.A. (2019) Brokerage and Closure in Corporate Control: Shifting Sources of Power for a Fractured Corporate Board Network. *Organization Studies*, vol. 40 (11), pp. 1631–1656.
2. Freeman R.E. (1984) Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston: Pitman.
3. AA1000 Stakeholder Engagement Standard. 2015. 40 p. Available at: <https://www.boreal-is.com/blog/aa1000-stakeholder-engagement-standard> (accessed 25 October 2021).
4. Doroshenko G. (2019) Korporatyvnyj kontrol u systemi vartisno-oriyentovanogo upravlinnya pidpryyemstvamy [Corporate control in the system of cost-oriented management of enterprises]. *Efektivna ekonomika* [Efficient Economy] (electronic journal), no. 6, pp. 1–7. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/7.pdf (accessed 01 November 2021).
5. Bonarev V. (2017) Teoretychni zasady upravlinnya transaktsiynymy vytratamy dlya efektyvnoho rozvytku pidpryyemstva [Theoretical principles of transaction cost management for effective enterprise development]. *Investments: practice and experience*, no. 5, pp. 10–14. (in Ukrainian)
6. Lukyanenko D., Mozgovyi O., Burmaka M. (2015) Motyvatsiya top-menedzhmentu hlobal'nykh korporatsiy [Motivation of top management of global corporations]. *International economic policy*, no. 2 (23), pp. 5–28. (in Ukrainian)
7. Velukuj Yu., Velyka O. (2017) Osoblyvosti dyvidendnoyi polityky ukrayins'kykh korporatsiy [Features of dividend policy of Ukrainian corporations]. *Global and national economic problems*, issue 17, pp. 219–223. (in Ukrainian)
8. Saforova R. (2014) Vplyv zovnishnikh ta vnutrishnikh faktoriv na upravlinnya personalom promyslovoho pidpryyemstva [The influence of external and internal factors on the personnel management of an industrial enterprise]. *Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property*, issue 1 (10), vol. 1, pp. 194–198. (in Ukrainian)
9. Saaty T., Kearis K. (1991) Analiticheskoye planirovaniye. Organizatsiya sistem [Analytical Planning: The Organization of System]. Moscow: Radio and communication. (in Russian)

E-mail: kateryna.yahelska@donntu.edu.ua

E-mail: vitalii.krasko@donntu.edu.ua